

Tužilaštva predugo istražuju stečajne prevare

Radnici i mali akcionari pekarske industrije Mlinpek iz Prnjavora su prije tri i po godine zatražili tužilačku istragu protiv direktora Miladina Stanića i još 20 osoba, među kojima su i oni odgovorni za vođenje stečaja u njihovom preduzeću. Stanića su optužili da je namjerno doveo Mlinpek do stečaja kako bi se domogao njegove imovine, a ostale da su mu u tome pomagali.

Zahtjev je upućen Okružnom tužilaštvu Banja Luka a potom i Specijalnom tužilaštvu Republike Srpske (RS), koje još nije okončalo istragu.

Ovaj slučaj je jedan od mnogih u kojima su radnici dostavili podatke pravosuđu o, navodno, planskom uništavanju njihovih preduzeća nakon privatizacije. Međutim, u Bosni i Hercegovini (BiH) nije podignuta nijedna optužnica za namjerno izazivanje stečaja, radi preuzimanja imovine preduzeća.

Stečaj se pokreće na sudu kako bi povjerioci naplatili dugove od preduzeća. Sud imenuje stečajnog sudiju a on stečajnog upravnika. Upravnik popisuje imovinu i rukovodi njenom prodajom a sudija prati da li se stečaj odvija prema zakonu.

Siniša Božić, ekonomista iz Banja Luke, kaže da mali akcionari nemaju povjerenje u pravosuđe zbog loših rezultata stečajeva. (Foto: CIN)

Zvanična statistika o broju preduzeća koja su nakon privatizacije otišla u stečaj ne postoji. Na osnovu podataka Udruženja stečajnih upravnika u BiH, a dijelom i informacija objavljenih u službenim glasnicima, novinari Centra za istraživačko novinarstvo (CIN) iz Sarajeva su utvrdili da je od 2000. godine stečajni postupak pokrenut za više od 2.400

firmi. Završeno je blizu 1.900 postupaka, od čega je najveći broj njih okončan likvidacijom – prestankom postojanja preduzeća.

Siniša Božić, ekonomista iz Banje Luke i stručni saradnik u Savezu udruženja malih akcionara RS, kaže da su loši rezultati stečajeva razlog zašto mali akcionari nemaju povjerenja u sudstvo.

Namjieran stečaj

Preduzeće Mlinpek je nastalo 2000. godine, a uz odobrenje Direkcije za privatizaciju RS-a pripojena mu je lokalna pekara iz sastava nekadašnje državne firme Žitoprodukt iz Banje Luke.

Za direktora je imenovan Miladin Stanić, dotadašnji upravnik podružnice. Stanić je, također, vlasnik preduzeća Bisprom koje se bavi prodajom poljoprivrednih artikala.

Slavko Segić, predsjednik Malih akcionara Mlinpeka, kaže da je Stanić robu za Mlinpek nabavljao isključivo posredstvom svoje firme i time ga zadužio do te mjere da više nije mogao vratiti dugove. Na koncu, Bisprom je u novembru 2006. godine pokrenuo stečaj za namirenje duga.

Radovan Milaković, stečajni sudija Osnovog suda Banja Luka, imenovao je ekonomistu Milana Kovačevića za stečajnog upravnika. Kovačević je u martu 2007. godine sačinio plan reorganizacije, prema kojem bi Bisprom nešto više od pola miliona KM potraživanja naplatio u akcijama Mlinpeka. Ovakav plan je odobrila i Vlada RS-a.

Prije reorganizacije Stanić je imao 1,4 posto udjela u preduzeću, da bi nakon nje postao većinski vlasnik sa 53 posto kapitala. Udio radnika i ostalih malih akcionara sveden je sa 62 na 29,5 posto.

Nebojša Jugović, predsjednik Udruženja malih akcionara RS, kaže da je Mlinpek primjer legalizacije pljačkaške

privatizacije putem stečaja. (Foto: CIN)

Dva mjeseca kasnije radnici i mali akcionari uputili su Kovačeviću zahtjev za prekid stečaja, sa prijedlogom da sami izmire dugove. Sudija Milaković kaže da se ne sjeća da je do njega stigao takav zahtjev.

Kako nisu dobili nikakav odgovor, njih 4.500, okupljenih u Udruženju malih akcionara Mlinpeka, su u martu 2008. godine podnijeli prijavu protiv Stanića i još 20 osoba, tražeći istragu zbog namjernog izazivanja stečaja i nezakonitog prisvajanja preduzeća. Među 20 osumnjičenih su i Nedeljko Milijević, šef bivšeg Privrednog odjeljenja Osnovnog suda Banja Luka, te stečajni upravnik Kovačević.

Stanić, trenutno poslanik Srpske demokratske stranke u Narodnoj skupštini RS-a, negirao je novinarima CIN-a optužbe radnika za namjerno izazivanje stečaja nad Mlinpekom.

“Radnici mogu da pišu krivične prijave, to je njihovo pravo”, kaže Stanić.

Nebojša Jugović, predsjednik Udruženja malih akcionara RS-a, navodi da je Mlinpek “tipski primjer legalizacije pljačkaške privatizacije putem stečaja”.

Sudija Milaković kaže: “Ubijeden sam da je najveći broj stečajeva došao kao posljedica nekih nezakonitih radnji, svjesnih ili nesvjesnih.” Dodaje da sudije nisu obavezne da ispituju razloge koji dovode do stečajeva i da taj posao treba raditi tužilaštvo.

Istrage traju dugo, optužnica nema

Za razliku od slučaja Mlinpek, radnici Građevinskog preduzeća Integra-inžinjeri iz Tuzle su u junu 2004. godine sami zatražili pokretanje stečaja nad svojim preduzećem. Na to su se odlučili kako bi dobili novac za neisplaćene plaće u 2001. i 2002. godini.

Za stečajnog sudiju je imenovan Milan Godžirov, sudija Općinskog suda u Tuzli. Nakon što je utvrđeno da firma ima dovoljno imovine čija bi prodaja mogla pokriti dugove, za stečajnog upravnika je postavljen Salih Fajić, ekonomista iz Tuzle.

Na prvoj Skupštini povjerilaca, održanoj u aprilu 2005. godine, formiran je Odbor povjerilaca, a kao članovi su izabrani Senaid Pirić i Pašan Mujkanović – radnici Integre, advokat Vesna Jugović koja je zastupala Trgovački centar Stupine te predstavnici Tuzlanske banke i poreske uprave.

Bivši radnici Integre više od tri godine čekaju da Tužilaštvo Tuzlanskog kantona okonča istragu po krivičnoj prijavi koju su oni podnijeli. (Foto: CIN)

Skupština je odlučila da preduzeće likvidira, a potom je prodat manji dio njegove imovine.

Šest mjeseci kasnije Jugović je napustila Odbor a Godžirov je za novog člana imenovao Nihada Džibrića, uposlenika preduzeća Tehnograd Company iz Tuzle. Na sličan način je 2007. godine postavio još dva člana Odbora.

Na sjednici održanoj 15. februara 2007. godine, Godžirov je obavijestio Odbor da je Tehnograd sudu dostavio samoinicijativnu ponudu za kupovinu 5.843 metra kvadratna građevinskog zemljišta koje se nalazi u Slavinovićima kod Tuzle. Odbor je odlučio da je ponuda ozbiljna a Fajić je dodao da je već angažirao vještaka radi procjene vrijednosti zemljišta.

Prema Zakonu o stečajnom postupku prvi i obavezni korak u prodaji je javna licitacija, a tek ako ona ne uspije, stečajna uprava može prodavati imovinu firme na osnovu samoinicijativne ponude.

Četiri dana kasnije Fajić je upoznao Odbor sa nalazom vještaka

koji je zemljište procijenio na 176.657 KM. Mada u zapisniku stoji da Odbor nije imao primjedbi, Mujkanović kaže da je prigovorio da je cijena premala, ali da to nije uneseno u zapisnik.

Odlučeno je da se zemlja proda ovoj firmi, ukoliko se u roku od 5 dana niko ne javi sa istom ili sličnom ponudom. Mujkanović kaže da je lično obavijestio još tri firme koje su potom izrazile interes za kupovinu zemlje. Sedam dana kasnije Odbor je odlučio da oglas objavi, ali samo na oglasnoj tabli suda.

Na licitaciji održanoj 30. augusta 2007. godine učestvovalo je pet preduzeća, a kupcem je proglašen Tehnograd koji je ponudio nešto više od 1,9 miliona KM. Kako su kasnili sa uplatom, zemljište je dodijeljeno drugom najboljem ponuđaču, firmi Tom – Cat iz Tuzle koja je odmah uplatila novac i kupila zemlju.

Radnici su se žalili Kantonalnom sudu u Tuzli koji je u decembru 2010. godine presudio da su tri člana Odbora imenovana nepravilno i da su izostali kontrola rada i nadzor nad provođenjem stečaja.

U augustu 2008. godine radnici su podnijeli krivičnu prijavu za zloupotrebu položaja protiv Godžirova, Fajića i Pirića, ali Tužilaštvo Tuzlanskog kantona ni nakon tri godine nije okončalo istragu.

Zaostale doprinose za penziono i zdravstveno osiguranje radnici su naplatili 2009. godine, ali još nisu dobili 696.557 KM duga za plaće i otpremnine.

Godžirov kaže da je odluke donosio Odbor, a ne on, i da je krivična prijava samo pritisak na sud.

Fajić i Pirić odbili su razgovarati sa novinarima CIN-a.

Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH je u maju 2011. godine pokrenulo disciplinski postupak protiv Godžirova i

suspendovalo ga, ali novinarima CIN-a nisu željeli navesti razloge. Nakon što je 15. augusta podnio ostavku na funkciju sudije Općinskog suda u Tuzli, postupak protiv njega je obustavljen.

Akcije za robu

Radnici i mali akcionari Trgovačkog preduzeća Promet iz Prnjavora smijenili su staru upravu kako bi spriječili dalje zaduživanje i propast svoje firme, ali nisu vratili akcije prodane u bescjenje čovjeku koji je, kako kažu, na prevaru želio preuzeti ovu firmu.

Nebojša Jugović, direktor Prometa, je u aprilu 2007. godine podnio Okružnom tužilaštvu Banje Luke krivičnu prijavu protiv Petra Dušanića, najvećeg akcionara ovog preduzeća i suvlasnika Kompanije Dušanić, optužujući ga za prevaru. Iz Tužilaštva navode da još uvijek prikupljaju dokaze o ovom slučaju.

Radnici kažu da su Dušaniću prodavali akcije po cijeni tri puta manjoj od njihove vrijednosti. On im je plaćao u novcu, građevinskom materijalu i drugoj robi.

Biljana Novak, predsjednica Općinskog suda u Tuzli, kaže da jedino Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH ima ovlasti da pokreće istrage protiv sudija. (Foto: CIN)

Osim ugovora radnici su Dušaniću potpisivali i punomoći kako bi u njihovo ime mogao prodavati te akcije. Kažu da nisu znali da je takva trgovina nezakonita i da su ovu ponudu prihvatili zbog teške ekonomske situacije. Naime, prema zakonu, akcije se mogu prodavati samo na berzi. Dušanić zbog toga nije mogao radničke akcije uknjižiti kao svoje.

U razgovoru sa novinarima CIN-a Dušanić je negirao da je kupovao akcije mimo berze: "Ljudi su kupovali kod nas robu uz dogovor da će tu robu platiti Kompaniji Dušanić onog momenta kad oni putem berze unovče svoje akcije."

Krajem augusta 2002. godine Komisija za hartije od vrijednosti RS-a je naložila Dušaniću da obustavi nabavku akcija izvan berze, a dotadašnje ugovore je poništila.

Međutim, nakon što je u oktobru 2003. godine na javnoj licitaciji za 240.000 KM kupio 22,7 posto državnog udjela u Prometu, Dušanić je sazvao Skupštinu akcionara na kojoj je, kako je navedeno u krivičnoj prijavi, iskoristio punomoći radnika da bi povećao broj glasova na Skupštini.

Sa ukupno 34,85 posto akcija, na vodeće pozicije u Prometu je imenovao sebi bliske ljude.

Predsjednik Skupštine postao je Blagoje Milutinović, direktor preduzeća Metalka iz Prnjavora, a članovi uprave: Čedo Radonjić, dugogodišnji radnik Prometa, Goran Avlijaš i Gostimir Ivanković. Avlijaš je bio član uprave u preduzeću Konzum iz Banje Luke, a Ivanković pomoćnik direktora preduzeća Metal iz Banje Luke. U obje firme Dušanić je bio najveći akcionar.

Borislav Vasić, šef računovodstva Kompanije Dušanić, imenovan je za predsjednika Nadzornog odbora, a članovi su postali Slobodan Milaković – šef komercijale Metala i Stevo Trivalić – radnik Prometa.

Naredne tri godine uprava Prometa je od Kompanije Dušanić nabavljala građevinski materijal i robu. Zaključili su i dva ugovora o zajedničkom ulaganju koji su, prema prijavi, išli na štetu Prometa.

U revizorskom izvještaju preduzeća za 2004. i 2005. godinu navodi se da je Promet robu od Dušanića nabavljao bez potpisanog ugovora i da nije moguće utvrditi da li su materijali uopće isporučeni.

Do kraja 2006. godine Prometu su bili blokirani svi računi zbog neplaćanja 950.000 KM poreskih obaveza, dok je dug Kompaniji Dušanić iznosio 700.000 KM.

U oktobru te godine uprava je usvojila Prijedlog mjera za dalji rad u kojem, između ostalog, stoji da Promet "nema nikakvog ekonomskog i finansijskog efekta za daljnje poslovanje".

Bojeći se da bi Dušanić mogao pokrenuti stečaj, mali akcionari su se udružili sa fondovima i na Skupštini akcionara u novembru 2006. godine izglasali nepovjerenje dotadašnjoj, te imenovali novu upravu.

Mali akcionari i radnici Prometa kažu da nastoje izmiriti dugovanja i popraviti štetu koja je nastala. Do sada su poslali dvije urgencije tužilaštvu sa nadom da će ubrzati provođenje istrage, a pripremaju i treću.